

Име

Държавно лесничество "Борима", административна принадлежност РУГ Ловеч. Лесоустройствен проект 1997 година, ревизионен период 1986-1995.

Местонахождение

ДЛ "Борима" носи името на село Борима, където се намира седалището му. На север и запад то граничи с ДЛ "Лесидрен", а на юг и на изток с ДЛ "Троян".

Територията на ДЛ "Борима" се намира в Ловешка област, **община гр.Троян** и обхваща три от землищата в общината, а именно: с.Борима, с.Голяма Желязна и с.Старо село.

Географско положение

Територията на ДЛ "Борима" се намира в Тетевенско-Еленския хълмисто-ридов и нископланински район на Предбалкана. Горите и горските площи са разположени по два от ридовете в Средния Предбалкан - в южната част по Васильовската планина, а в северната - по Микренските височини. Лесничеството има неправилна форма с дължина от север на юг около 16 км и ширина от изток на запад на около 17 км.

Релеф

Релефът в района на ДЛ "Борима" има твърде разнообразен характер - от хълмисто-ридов, през нископланински до среднопланински във високите части на Васильовската планина. Лесничеството попада в Тетевенския антиклинорий, който се характеризира с постепенно издигане на денудационните нива към юг. Горите на ДЛ "Борима" са разделени на два компактни комплекса, разположени по склоновете на Предбалканските ридове (Васильовска планина и Микренски височини) и само малка част разкъсани и пръснати сред работни земи гори се намират във водоразделната ивица на двата рида.

Комплексът гори в южната част на лесничеството обхваща най-източните разклонения на Васильовската планина. Тя е предпланински рид на Средния Предбалкан, разположен между реките Бели Вит, Калник и Бели Осъм. Простира се от северозапад на югоизток. От главното било се спускат в северна посока множество второстепенни била. Те са добре очертани, склоновете се спускат стръмно към врязаните в тях водни течения. Денивелацията между билата и доловете се движи в рамките от 300 до 400 м. Северният комплекс гори обхваща задната част на Микренската предпланинска верига. Тя представлява тесен рид, който се простира от запад на изток на около 60 км, между Сопотската река и река Росица. Билата са заоблени, а склоновете полегато се спускат към разляти речни корита. Само в района над Сухата река южните склонове са стръмни.

Превишенията на територията на ДЛ "Борима" са значителни. Средната надморска височина е около 700 метра. Най-високата точка в района е вр. Васильов (1490 м н.в.), който се намира извън горския фонд. Конкретна най-ниска точка не може да се определи, но в западна посока най-ниската част е котата на язовир „Сопот” - 370 м н.в., а в източна - долното течение на Сухата река при излизането ѝ от лесничеството до местността "Бялата чешма" - също 370 м н.в.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	27,8	0,4
полегато (5-10)	162,8	2,4
наклонено (11-20)	2221,7	33,1
стръмно (21-30)	3335,3	49,7
мн.стръмно (над 31)	967,1	14,4
Общо:	6714,7	100,0

Хидроложки условия

Гъстотата на гидрографската мрежа в ДЛ "Борима" е със значителни различия, поради разнообразието на релефа, геоложкия строеж и климатичните условия. Очертават се няколко водосборни басейна – на Сухата река, на река Топля, на Лесидренската река и на река Батън.

Сухата река се отличава с най-голяма гъстота на речната мрежа (над 2 км на 1 кв.км площ), особено в горното си течение. Тя води началото си от главното било на Васильовската планина (под местността „Градът“), спуска се в северна посока и поема водите на доловете Урсела и Заев трап от запад и Изворски дол, Амбарлъка, Боевски дол и други от изток. Дебитът на реката е непостоянен, често през лятото пресъхва или на места водите и се губят в карстовата скална основа и после се появяват отново. Максималният месечен отток е през март-април, а минималният - август-септември. Влива се в р. Бели Осъм извън лесничейството. На нея са построени два микроязовира. Каптирани са водите на дол Амбарлъка и Изворски дол за питейни нужди.

Река Топля има средна по гъстота речната мрежа (от 0,5 до 2 км на 1 кв.км площ). Във водосбора ѝ се намира варовиков комплекс, богат на карстови води. От подземните езера на пещерата „Топля“ води началото си карстов извор със студени пресни води. Дебитът на извора е непостоянен и през летните месеци рязко спада, като най-малък е през септември. Река Топля събира водите си от склоновете на „Черната могила“, но сериозното ѝ запазване идва от карстовия извор. Водите са каптирани след извора и осигуряват питейната вода на населените места в района. В долното си течение реката завирява язовир „Сопот“, по-голямата част от който е разположена в границите на лесничейството.

Малка част от територията, в югозападния край на лесничейството се намира във водосбора на **Лесидренската река**. Тя води началото си от връх Васильов под името р. Енча и служи за естествена граница с ДЛ „Лесидрен“.

За разлика от Сухата река, Топля и Лесидренската река, които събират водите си от Васильовската планина, водосборът на **река Батън** се намира в Микренските височини и поради това характерът на водните течения е съвсем друг. Реката тече в западна посока, като започва от „Голямото пасище“. Бреговете не са така стъпни, покрити са в по-високите части с букови гори, а в по-ниските - със смесени буково-дъбови гори. След „Долното пладнище“ р.Батън слиза на северната граница с ДЛ „Лесидрен“ и тръгва по нея. Дебитът ѝ е непостоянен, но тя не пресъхва през летните месеци. Водите ѝ са каптирани и снабдяват с питейна вода с.Борима.

Геоложки строеж

Геоложкият строеж и петрографски състав на района е твърде разнообразен. ДЛ „Борима“ попада в Средния Предбалкан, който е изграден изцяло от седиментни скални формации.

В района на лесничейството Микренските височини са изградени от баремски варовици и аптски пясъчници, над които се разкриват неокомски мергели.

Билото на Васильовската планина е изградено от юрски варовици, силно изветрели и дълбоко ерозираны, образували срутища и сипеи. По склоновете ѝ се разкрива предимно валанж, чийто литогенен състав е представен от множество разновидности на юрските мергели, меките триаски пясъчници, глините и варовиците и широка гама от преходи между тях. Обикновено, скалните масиви са смесени или наслоени едни над други, като при ерозионните процеси се разкриват последователно различните нива. Интерес представляват варовитите скални комплекси, в които е развит широко карстов релеф с пещери, понори, извори и други образувания.

Климатични условия

Според класификационната схема на Събев и Станев „Климатични райони на България и техният климат“ - 1963 година, територията на ДЛ „Борима“ се намира в Европейско-континенталната климатична област - Умерено-континенталната климатична подобласт и обхваща два климатични района, а именно: Предбалкански климатичен район и Планински климатичен район - среднопланинска част.

Предбалкански (припланински) климатичен район (350-1000 м н.в.)

Този район обхваща хълмистите и припланински места на лесничейството с надморска височина от 350 до 1000 м. Климатичните условия се отличават с голямо разнообразие и бързи промени в стойностите на отделните метеорологични елементи поради преобладаването на силно пресечен терен и наличието на предпланински ридове, дълбоко прорязани от речни долини. Зимата тук е твърде студена, пролетта настъпва сравнително късно и е доста хладна, лятото не е много горещо, а есента е по-топла от пролетта. Средната температура за януари се движи между -1,5 и -3,5°C. Характерна

особеност на топлинните условия през този сезон са честите фьонове прояви, поради което средните зимни температури са сравнително по-високи. Сумата на валежите е най-малка -120-165 мм. От 70 до 90 % от валежите са от сняг. Снежната покривка е устойчива, образува се около 1 декември и дебелината и нараства през януари до 40-50 см. През този сезон често падат мъгли.

Пролетта е хладна и настъпва сравнително късно - средната денонощна температура на въздуха се задържа устойчиво над 5°C едва след 25 март. Характерни са късните пролетни мразове, които се прекратяват обикновено около 18-20 април. Валежите през пролетта са по-големи от тези през зимата и достигат 175-285 мм.

Най-топлият летен месец е юли, когато средната температура на въздуха е около 18-22°C. Валежите през този сезон са най-големи 300-350 мм, но поради високите температури на въздуха твърде често повърхностните слоеве на почвата (2-10 см) остават с много малко влага. Още през първата половина на октомври температурата на въздуха спада под 10°C, а първите есенни мразове настъпват около 20 октомври. Сумата на валежите намалява и е около 150-200 мм.

Вегетационният период е около 6-6,5 месеца.

Планински климатичен район - среднопланинска част (1000-1400 м н.в.)

Този климатичен район се е оформил в районите с надморска височина над 1000 м. Зимата е студена (средната януарска температура е -5,0°C) и значително по-дълга за сметка на пролетта. Снежната покривка се отличава със своята устойчивост и дебелина (до 120 см). Валежите през зимата са от 130 до 280 мм. Най-често мъгли се явяват през този сезон. Пролетта настъпва късно, с много голяма облачност и също с доста чести мъгли. Късните мразове се задържат дълго и се прекратяват едва към 25 април. Те са особено опасни, защото се явяват и след започването на вегетационния период и често предизвикват измръзвания. Валежите през пролетта са по-големи от тези през зимата и достигат 210-350 мм. Лятото е хладно - средната температура през юли месец е около 14,0°C. Сумата на летните валежи е 230-430 мм. Есента в Планинския климатичен район е със значително по-благоприятен климат. Сумата на валежите през този сезон е между 170 и 280 мм. Характерна особеност на климата в района са честите силни ветрове. Най-често духат северни ветрове.

Вегетационният период за района е около 5 месеца.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Предбалкански (припланински) климатичен район (350-1000 м н.в.)	8,0 / 10,5	-38,3 / -30,3	36,5 / 40,5
Планински климатичен район - среднопланинска част (1000-1400 м н.в.)	6,0	-22,8	28,5

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Предбалкански (припланински) климатичен район (350-1000 м н.в.)	570-910	VI	I-II, III
Планински климатичен район - среднопланинска част (1000-1400 м н.в.)	832-1296	VI	I-II

Почви

ДЛ "Борима" се отличава с широко почвено разнообразие, поради значителната денivelация на района и разнообразните видове скали, върху които са се

формирали почвите. Срещат се три основни почвени типа - сиви горски, кафяви горски и хумусно-карбонатни. Сивите и кафявите горски почви са представени с трите си подтипа.

Таблица № 4

за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
тъмносива горска	539,9	8,0
сива горска	1961,7	29,0
светлосива горска	350,9	5,4
кафява горска тъмна	1037,9	15,5
кафява горска преходна	2461,9	36,7
кафява горска светла	300,4	4,5
хумусно-карбонатна	62,0	0,9
Всичко:	6714,7	100,0

Ерозионни процеси в една или друга степен са се развили върху площ от 62,5 ха, което представлява по-малко от 1,0 % от площта на лесничеството.

Растителност

Според класификационната схема на типовете горски месторастения (Захариев, 1979), територията на ДЛ "Борима" попада в Мизийска горскорастителна област - подобласт Северна България. Във вертикално отношение горските масиви са разположени в два пояса със съответните им подпояси, а именно:

М-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.)

М-I-3 - Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600 м н.в.)

М-II - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.)

М-II-1 - Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м н.в.)

М-II-2 - Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1000-1500 м н.в.)

Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори

Основните дървесни видове, които дават облика на естествената растителност в този подпояс, са дъбовете - благун, цер и зимен дъб. Издънковите дъбови насаждения преобладават - заемат 14,5 % от общата площ на лесничеството, а семенните са 5,3%. В смесените церово-благунови насаждения се забелязва по-добър растеж на цера, докато благунът обикновено е с по-малка височина и диаметър. По бреговете на реките и в долната част на склоновете са се настанили чисти или смесени насаждения от бук, габър, едролитна липа и трепетлика. Върху най-стръмните и девастирани терени, естествената горска растителност се състои от насаждения с преобладание на келяв габър, смесен с мъждрян, клен и по-рядко с цер, благун, габър, бряст и други. Под склопа на голяма част от естествените насаждения келявият габър и мъждряна, заедно с храстите - глог, шипка, трънка, дрян и други, са образували гъст подлес.

На територията на лесничеството са създадени 1793,3 ха култури. Около 35,8% се намират в подпояса на хълмисто-предпланинските гори. Създадените култури в този подпояс са предимно от иглолистни дървесни видове - бял и черен бор. Растежът им е бил доста добър, но в последно време се забелязва повсеместно съхнене предимно на белия бор. Това се дължи на комплекс от причини: от една страна, белият бор е залесяван на неподходящи за него надморски височини, на типични дъбови или букови месторастения, от друга страна на промените в топлинните условия напоследък, а не малка роля играе и ненавременното извеждане на отгледните сечи. На по-влажните месторастения е внасяна и зелена дуглазка, но и при нея е налице засилено съхнене. По-ограничено в този подпояс са създавани и широколистни култури. В букови насаждения след окончателна сеч са внасяни букови фиданки за подпомагане на естественото възобновяване, като на места се е налагало презалесяване няколко години подред. В този подпояс се намират всички създадени култури от червен дъб. Смесени са с издънкови дъbove, габър и единично внасяни фиданки от сребролистна липа. Тук се намират акациевите култури и издънковите насаждения от акации, които са се получили в следствие издънковото стопанисване на този дървесен вид.

Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни

Дървесния вид, който дава облика на този пояс, е букът. Той заема 47,4 % от залесената площ на лесничеството. В по-високия подпояс преобладават чистите букови насаждения, докато в по-ниския, букът участва в смесени габърово-букови и дъбово-букови насаждения.

Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела

Естествената растителност в този подпояс е представена предимно от чисти и смесени насаждения от бук, габър и дъбове, с участие в състава единично или с по 1-2 десети на много други дървесни видове като клен, круша, джанка, мъждрян, трепетлика, брекиня, явор и други, които са техни спътници. На някои места под склопа им се е настанил подлес от леска, дрян, келяв габър и храсти. Чистите букови насаждения са смесени единично или до 1-2 десети главно с габър. В зависимост от семеносните години естественият подраст се разделя на два подетажа, а именно: 10-15 годишен с височина от 1-3 м (20-40%) и 2-3 годишен с височина 0,1-0,5 м (20-40%). Често подраства е групово разположен, в зависимост от неравномерния строеж на насажденията. Тук се намират по-голямата част от габърите насаждения. Дъбовите насаждения са предимно от цер и по-рядко от благу и зимен дъб. На бедните месторастения, на скални и урвисти терени в този подпояс се срещат насаждения от келяв габър и дъбове, мъждрян, клен и други. Единично в този район има естествени насаждения от трепетлика и бреза.

56,8 % от създадените в лесничеството култури се намират в този подпояс. Основните дървесни видове отново са иглолистните - главно бял бор, по-рядко зелена дуглазка и черен бор, единично смърч и ела, на повечето места смесени с издънкови бук, габър, дъбове и по-рядко с бреза. Боровите култури тук са в по-добро санитарно състояние, но поради гъстите схеми, в които са създадени и ненавременното им изреждане страдат от снеголоми. Културите от зелена дуглазка също страдат от снеголом, като на места са пречупени не само клоните и върховете, но и целите стебла. Смърчовите и еловите култури са много млади. Буковите култури и в този подпояс са създадени, като след извеждане на окончателната фаза в зрели насаждения, са внасяни букови фиданки сред естествения подраст. Те са много млади - средната им възраст е около 10 години и са в добро състояние. Единично тук се срещат чисти брезови култури, голяма част от които са силно повредени, с пречупени клонове или цели корони.

Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч

Естествената растителност в този подпояс е представена главно от чисти букови насаждения. На много места единично в състава на буковите насаждения се срещат явор, клен, трепетлика, череша и други. По горната граница на гората, в района на връх „Васильов“, има позастарели семенни букови насаждения с по-слаб растеж, които са подложени на екстремни климатични влияния и до голяма степен страдат от гнилоти, ветровали и опожарявания от светкавични бури. Тези насаждения трудно ще се възобновят по естествен път не само поради тежките климатични условия, но и поради това, че на места са силно зачимени от боровинкови и малинови формации. Тук се намират и единствените за района естествени смърчови насаждения. Те са особено жизнени и са залесили голяма част от скалния терен около себе си. Брезата и в този подпояс се среща, както в състава на другите насаждения, така и като самостоятелни малки по площ насаждения.

В този подпояс основните дървесни видове, от които са създадени повечето култури са бял бор, смърч и бук. Тук обаче много от иглолистните култури са смесени с ела, зелена дуглазка, бреза или издънков бук, а широколистните - с явор, офика, бреза, ива и други. Единично се срещат и смесени култури от зелена дуглазка, бял бор, смърч и естествен бук. Широколистните култури имат ограничено разпространение и са съставени от чисти и с преобладание на бук дървостои.

*Таблица № 5
Разпределение на площта по дървесни видове*

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	777,0	11,7	503,1	7,5
Смърч	163,5	2,5	150,1	2,3
Черен бор	198,9	3,0	176,8	2,7
Ела	6,3	0,1	5,5	0,1
Лиственица	0,5	-	0,5	-

Веймутов бор	0,1	-	0,1	-
Зелена дуглазка	118,5	1,8	110,4	1,7
Атласки кедър	-	-	7,7	0,1
Деодарски кедър	-	-	18,6	0,3
Бук	3158,9	47,3	3443,4	51,6
Червен дъб	63,1	0,9	73,8	1,1
Зимен дъб	153,4	2,3	241,7	3,6
Благун	485,7	7,3	498,4	7,5
Цер	574,4	8,6	618,6	9,3
Габър	496,0	7,5	500,8	7,5
Бряст	1,0	-	1,8	-
Трепетлика	29,7	0,4	12,4	0,2
Явор	20,8	0,3	28,0	0,4
Бреза	65,9	1,0	41,2	0,6
Мъждрян	33,5	0,5	21,1	0,3
Орех	0,9	-	0,9	-
Акация	45,6	0,7	46,4	0,7
Келяв габър	175,9	2,7	36,5	0,6
Брекиня	4,4	0,1	4,2	0,1
Джанка	1,9	-	1,5	-
Ива	25,9	0,4	9,6	0,1
Клен	6,0	0,1	5,5	0,1
Круша	10,0	0,1	6,5	0,1
Едрolistна липа	10,0	0,1	11,3	0,2
Сребролистна липа	12,7	0,2	50,6	0,8
Офика	0,5	-	0,5	-
Череша	12,8	0,2	20,7	0,3
Шестил	-	-	1,7	-
Планински ясен	9,9	0,1	14,0	0,2
Слива	0,1	-	0,1	-
тп Robusta	0,5	-	-	-
ВСИЧКО	6664,3	100,0	6664,3	100,0

Характеристика на горския фонд

Общата площ на ДЛ "Борима" е 6833,7 ха (в т.ч. 27,4 ха горски пасища).

Във връзка с ПМС № 731 от 1953 год. са предоставени за ползване от ТКЗС гори с обща площ 708,0 ха, за които е съставен отделен лесоустройствен проект.

На селскостопански земи извън горския фонд са създадени 20,5 ха гори, за които също е съставен отделен проект. Такъв има и за изключените и новоувоени гори с обща площ 220,9 ха.

Предоставени на други ведомства, без площта да се изключва от горския фонд, са общо 7,5 ха площи в района на лесничеството.

Таблица № 6

Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	6664,3	97,9
Незалесена дървопроизводителна площ	50,4	0,8
Недървопроизводителна площ	91,6	1,3
Горски пасища	27,4	-
ОБЩО:	6833,7	100,0

Таблица № 7

Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	1560,6 / 1535,2	22,8 / 23,0
Широколистни високоствъблени	3667,0 / 3591,8	53,7 / 53,9
За реконструкция	563,7 / 509,8	8,3 / 7,7
Издънкови за прерастване	-	-
Издънкови за превръщане	1000,8 / 986,7	14,6 / 14,8
Нискоствъблени	41,6 / 40,8	0,6 / 0,6
ВСИЧКО:	6833,7 / 6664,3	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 8.

Таблица № 8

Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	1518,5	1493,1	4433,4	4345,7	5951,9	5838,8
Защитни	14,6	14,6	613,1	591,6	627,7	606,2
Рекреационни	15,5	15,5	86,5	80,3	102,0	95,8
Защитени	-	-	20,1	18,9	20,1	18,9
Други	12,0	12,0	92,6	92,6	104,6	104,6
Общо ЗРЗТ	42,1	42,1	812,3	783,4	854,4	825,5
Общо ДСФ+ЗРЗТ	1560,6	1535,2	5245,7	5129,1	6806,3	6664,3
Горски пасища	-	-	27,4	-	27,4	-
ОБЩО	1560,6	1535,2	5273,1	5129,1	6806,3	6664,3

В лесоустройственият проект от 1986 година е предвидено общо ползване в размер на 199560 куб.м (средно годишно 19956 куб.м), от което 11712 куб.м годишно от главни сечи и 8244 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 147347 куб.м (средно годишно 14735 куб.м) или 73,8% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 102437 куб.м (ср. год. 10244 куб.м) или 87,5%, а от отгледни и санитарни сечи 44910 куб.м (ср. год. 4491 куб.м) или 54,5% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 218575 куб.м с клони или средно годишно 21860 куб.м – 10520 куб.м добив от главни сечи и 8510 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на горите в ДЛ "Борима" е сравнително добро. Повреди са установени на 15,8 % от залесената площ. Изключение правят само някои престарели семенни насаждения, чието здравословно състояние не е задоволително.

Засегнати от **суховършия** са 10,8% от всички гори в лесничеството. Засегнати са 33,1% от черборовите култури. След боровите култури най-висок процент суховършия (18,8%) се падат на културите от зелена дуглазка. Данните за суховършията при смърча са значително по-благоприятни (10,3%), поради това, че смърчови култури са създавани на по-големи надморски височини, при по-благоприятни климатични условия. Суховършат и голяма част от широколистните видове, както по-влаголюбивите бук, габър, ясен и зимен дъб, така и сухоустойчивите цер, благун, мъждряк и келяв габър. Особено чувствителни към засушаването в района се оказват горскоплодни - диви череши, круши и други. Засегнати са средно 50% от тях.

С **трахеомикоза** са заразени естествено срещащите се издънкови дъбове в стопанството -цер, зимен дъб и благун. Най-често боледуват чистите благунови и зимендъбови насаждения. Церът е по-устойчив от благуна и зимния дъб и е засегнат от трахеомикоза само в смесени насаждения. Процентът на засегнатите насаждения се движи от 12,2% за цера до 21,9% за благуна. От трахеомикоза на места е засегнат и габъра, които участвуват в смесени с дъбове насаждения и заразата е преминала по коренов път.

От **рак по клоните**, а на места и по стebelата страдат повечето от престарелите дъбови и букови насаждения, често пъти в комбинация със суховършия и гнилоты. Процентът на заболяемост при бука е минимален 1,7% от площта на насажденията, но очакваните загуби са 21,7%. Най-силно повредени са горуните насаждения - 60-70% от дървостойките. Следват ги благуновите насаждения – 6,9% от тях са заразени. При тях рактът също се среща в комбинация с гнилоты и суховършия и дървостойките са повредени от 20 до 70%. Церът се оказва по-устойчив и на тази болест и не повече от 5,6% от церовите насаждения страдат от нея.

Гниенето е патологичен процес, причинен от различни видове гъби, при който настъпват разлагане и разрушаване на дървесината. Около 10% от площта на насажденията в лесничеството страдат от гнилоты. Загнилите букови насаждения са 18,3%, заразените горуните насаждения са 21,2%, при благуна и цера този процент е

около 2,5%. От гниене страдат и някои видове като явор, клен, круша и други, които участват в смесени насаждения.

В ДЛ "Борима" от **ветролом** страдат предимно буковите насаждения по горната граница на гората – 0,6% от площта на тези насаждения, но очакваните загуби са 23,1% от запаса на повредените насаждения.

Снеголом най-често се установява в иглолистните култури. Очакваните загуби от белия бор са 17,9% , от зелената дуглазка -14,8%, а от черния бор – 10,6% от запаса на повредените дървостои. Освен иглолистните култури от снеголоми страдат и насажденията от бук, габър и бреза.

През двегодишния период, откакто ДЛ "Борима" е отделено като самостоятелна единица, е отчетен 1 пожар с 1,2 ха обща опожарена площ през 1995 година.

Един от най-често срещаните **насекомни вредители** в района е смърчовия хермес, който се развива само по смърча. Повреди нанасят презимувалите ларви, които смучат сок в основата на пъпките. От това иглиците добиват формата на люспи, а в следствие деформирането довежда до образуването на шишарковидна гала в основата на латораста. На места галите обхващат целите клонки и листата окапват, което довежда до отслабване на растежа на младите фиданки и прираста им намалява. Повредените смърчови дървостои са 11,5% от площта.

Листата на буковите насаждения често биват нападани от буковата шикалчица, чиито ларви живеят в гали по горната повърхност на листата, образувани от дразнещите вещества, които отделят. Нападения от букова шикалчица са установени в млади букови насаждения с внасяни изкуствени букови фиданки.

Забелязани са единични насекомни нападения от борова листна оса и буковата въшка. Установени са и други видове повреди, като самодивска метла по габъра и гъботворка по листата на дъбовете, но огнищата на нападение са инцидентни, в разсадника на стопанството има оплаквания от щети нанесени от мишевидни гризачи, сечене на пониците, задушаване на фиданките от плевели и други. Тези повреди нямат практически значение за санитарното състояние на горите в стопанството поради незначителната си площ или минималните фактически загуби от тях.

Странични ползвания

Таблица № 9

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1986-1995) средногодишно	Реализирано през 1995 год.	Предвидено по ЛУП (1997-2006) средногодишно
Паша - площ	хектари			4104,8
Едър добитък	брой			2750
Дребен добитък	брой			17700
Сено	тона			2
Горски плодове – глог, боровинки, трънки, шипки	тона		0,18	?
Билки – кантарион, риган, липов цвят	тона		0,54	?
Гъби	тона		4,682	

Данните за страничните ползвания са проектирани и отчитани заедно с тези за ДЛ "Троян" и е невъзможно да бъдат анализирани.

Лов и риболов

Таблица № 10

Фауна – видов състав:

Клас	Видове
Бозайници	
Птици	
Влечуги	
Земноводни	
Риби	

Защитени територии

В района на ДЛ "Борима" са обособени следните защитени природни обекти:

Природна забележителност Пещера "Топля", обявена със заповед № 1199/30.06.1972 на МГОПС, с площ 0,9 ха. Представлява пещера с много карстови образувания, обект на иманярски и научни изследвания още от миналия век. Намира се в землището на с. Голяма Желязна.

Историческо място "Микренска усойна", обявено със заповед № 4090/25.11.1971 на МГОПС, с обща площ 2,4 ха. Историческото място е свързано със събитията от периода 1923-1926 година, като на това място са били убити ятаци на 1-ва Старопланинска чета.

Историческо място "Партизанска чешма", обявено със заповед № 4090/25.11.1971 на МГОПС, с площ 16,8 ха. Стара букова гора, служила за скривалище на партизани.

На територията на лесничейството се намира и лесопарк "Дъбрава", а горските масиви около с. Борима са обявени за курортни гори.